

Multatuli

Saidjah en Adinda

Het beroemde liefdesverhaal uit *Max Havelaar*

Lesbrief voor docenten en cursisten

Gemaakt door Margreet Salomons en Hank Gronheid

Kenniscentrum Alfabetisering Nederlandssprekenden, K.A.N.

Met o.a. bronmateriaal: uit diverse publicaties van het
Multatulimuseum

MULTATULI

Saidjah en Adinda

Het beroemde liefdesverhaal uit *Max Havelaar*

Uitgeverij Eenvoudig Communiceren

Vragen en opdrachten

Hoofdstuk De buffel

• Kijk naar het plaatje van de buffel. Buffels worden gebruikt voor werk op het land. Welke dieren werden hiervoor vroeger in Nederland gebruikt?

- In Indonesië is rijst het belangrijkste voedsel. Wat is in Nederland het belangrijkste voedsel?

• Saïdjah is 7 jaar. Toch weet hij al dat hij later met Adinda gaat trouwen.

Wat vind jij daarvan?

Ik vind dat goed, want.....

Ik vind dat niet goed, want.....

Hoofdstuk Een nieuwe buffel

• Saïdjah en Adinda wonen in het district Lebak. Zoek dat eens op de kaart. Wat is een district? Gebruik zonodig je woordenboek.

- Zoek op in de tekst:

Waarom is de buffel van Saïdjah de beste? Omdat:

a).....

b).....

c).....

- Saïdjah wordt al gauw vrienden met de buffel.

Kun je vrienden worden met een dier?

Ja, want .....

Nee, want .....

Hoofdstuk Verdrietig

- Zoek op in de tekst:

Waarom kan de vader van Saïdjah de oude buffel niet terugkopen?

- Waarom huilt Saïdjah ? (onderaan bladzijde 19)

- Verklaar de laatste zin van dit hoofdstuk:

“Te snel, eigenlijk...”

Hoofdstuk Grote plannen

- Zet een rondje om het goede woord:

Wat is er verder met Saïdjah gebeurd? Dat weten we / ik wel.

Hij is niet met hij / zijn vader weggevlucht.

Hij / Ik heeft gehoord dat er in Batavia veel rijke mensen wonen.

Zij / hij lopen niet, maar laten zich rijden, in bendies.

- In het tweede stukje tekst staat: “Het is een plaats waar verdriet was.” Ken je ook zulke plaatsen? Hoe kun je dat zien?
- Niemand weet wat er met de broertjes en zusjes van Saïdjah gebeurd is. Wat denk jij dat er met hen is gebeurd?

Hoofdstuk Belofte

- Zet een rondje om het goede woord: “Wat denk je / u”, zegt hij / wij tegen Adinda.

“Als ik / wij terugkom, zijn we / je oud genoeg om te trouwen.”

En wij / jij zullen twee buffels hebben.

Mijn vader heeft mijn / me aan jou beloofd.

- Adinda’s vader heeft haar aan Saïdjah beloofd. Wat vind jij? Moet zij op Saïdjah wachten omdat haar vader die belofte gedaan heeft?
- Waarom gaat Saïdjah 3 jaar weg?

Hoofdstuk De kalender

- Adinda moet 3 jaar op Saïdjah wachten. Saïdjah bedenkt wat zodat ze weet wanneer die 3 jaar voorbij is. Wat bedenkt Saïdja?
- Hoe zou jij dat doen?
- Waar zou jij met je geliefde afspreken wanneer hij of zij na 3 jaar terugkomt?
- Waarom heet dit hoofdstuk “De kalender”?

Hoofdstuk Op reis

- Vul in:

a)	groot	groter	.....
b)	mooi	.....	mooist
c)	.....	koeler	.....
d)	vlot	.....	.....
e)	.....	.....	langst

- Saïdjah zal 3 keer 12 manen wegblijven. Hoe lang duurt 1 maan? En hoelang blijft hij dus in totaal weg?
- In het eerste stukje tekst staat: Hij verbaast zich over de dingen die hij ziet. Waarom is Saïdjah verbaasd?

Hoofdstuk Heimwee

- Heb jij wel eens heimwee gehad? Wanneer was dat? En waarnaar had je heimwee?
- Batavia heet nu Djakarta. Waarom is de naam van die stad veranderd, denk je? Zoek Djakarta op op de kaart.

Vul in:

a) 1 zakje	meer .....
b) 1 bloem	meer .....
c) 1 veter	meer .....
d) 1 dorp	meer .....
e) 1 buffel	meer .....
f) 1 huis	meer .....
g) 1 dak	meer .....

Hoofdstuk Spijt

- De eerste zin is: In een paar dagen tijd is Saïdjah veel ouder geworden. Hoe komt dat, denk je?
- De titel van dit hoofdstuk is “Spijt”. Waarom heet dit hoofdstuk zo?
- Saïdjah zingt een droevig liedje. Welke droevige liedjes ken je?

Hoofdstuk Ik weet niet waar ik sterven zal

- Lees het droevige lied dat Saïdja zingt. Schrijf nu zelf een droevig liedje of gedichtje.

Hoofdstuk Batavia

- Saïdjah leert wel het Maleis verstaan, maar spreekt het zelf niet. Waarom? Vul het goede antwoord in.
  - Het is een moeilijke taal om te spreken.
  - Saïdjah denkt alleen maar aan het geld voor de buffels.
  - Hij doet alsof, zodat zijn baas denkt dat hij niets afluistert.
- Kun jij uitleggen waarom zijn bazen hem ondankbaar vinden?

Hoofdstuk Terug naar huis

- Saïdjah is blij en vooral trots. Waarnaar verwijst het woord HET in de zin: “Het is hem toch maar gelukt.”? Blz. 44, de eerste alinea.
- **Hoofdstuk Denken aan Adinda**
- In gedachten ziet hij Adinda voor zich. 15 jaar is ze nu. In gedachten hoort hij Adinda’s stem. Beschrijf een dierbaar persoon/ een herinnering aan een dierbaar persoon.

Hoofdstuk De Melati-boom

- Lees vanaf pagina 48 tot en met 53 rustig door. En vul de volgende woorden in: *Wachten, herinneringen, dromen, angst, verlangen*,
 Het gaat over _____ en steeds maar weer _____.
 Het gaat ook over _____ en _____.
 Maar ook over _____ en _____.

Hoofdstuk Wachten

- Ken jij ook zo’n situatie van wachten en angstige gedachten? Beschrijf het eens. Begin de zinnen steeds met een ander woord: *toen, daarna, vervolgens, dan, omdat, daarom, waarom*.

Hoofdstuk Nog meer wachten

- Drie keer 12 manen geeft 36 streepjes op het rijstblok. Hoeveel jaar is Saïdjah weggeweest uit het dorp?
- Waarom staat er 12 manen en niet 12 maanden?

Hoofdstuk Niemand

- Het woord “Niemand” komt van: “niet en iemand” samen is niemand.
nergens komt van de woorden _____ en _____
nooit komt van de woorden _____ en _____
nietsdoen komt van drie woorden _____ en _____ en _____

Hoofdstuk Schrik

- Zet de gebeurtenissen van blz. 54 in de juiste volgorde.

Hij rent weer terug.(5)	1.
De vrouwen hebben medelijden.(9)	2.
Saïdjah krijgt een akelige gedachte.(1)	3.
Waarom kan ik het huis van Adinda niet vinden?(7)	4.

- Is hij Adinda's huis voorbij gelopen?(4) 5.
- Hij rent het hele dorp door.(3) 6.
- Ineens begint hij te rennen.(2) 7.
- 'Ben ik dronken?' Roept hij uit.(6) 8.
- De vrouwen van het dorp komen hun hutjes uit.(8) 9.

Hoofdstuk Hetzelfde verhaal

- Lees de laatste regel van de tweede alinea op blz. 55. Welk verhaal is al zo vaak verteld? Maak de zinnen af.

Er was

Een man

Adida's vader

Later kwam de

Die nam

Adinda's moeder

Adinda's vader

De vader nam

- Het woord '**district**' kun je vergelijken met het woord '**provincie**'. Ieder district heeft een eigen bestuur. Waarom vlucht de vader van Adinda naar een ander district?

Hoofdstuk Gek van verdriet

- Wat is er met Saïdjah gebeurd? Vul het juiste antwoord in.
  - Hij is echt gek geworden van verdriet.
  - Saïdjah is gek geworden en kan niet meer praten.
  - Hij is niet gek maar heel erg verdrietig.
  - Saïdjah is gek geworden en praat en zingt tegen zichzelf

Hoofdstuk Hoop

- Waardoor heeft Saïdjah toch hoop dat Adinda nog leeft?
- Waarnaar gaat Saïdjah eerst op zoek? Waarom denk je dat?

Hoofdstuk Gevonden

- Blz. 60: Saïdjah telt 32 kerven in het rijstblok. Dat betekent dat:
  - Adinda met haar vader en broertje al vier maanden geleden zijn vertrokken.
  - Adinda soms vergat streepjes in het rijstblok te kerven.
  - Een man uit het dorp het rijstblok had gestolen.
- Saïdjah besluit Adinda te gaan zoeken. Hij geeft de vrouw geld om een buffel te kopen. Wat zegt dat over het karakter van de jongen?

Hoofdstuk Vechten

- Mannen die niets meer hebben. Mannen die vechten voor een beter leven. Mannen die niet bang zijn om te sterven. Wat voor mannen zijn dit?
  - Soldaten van het Indische leger.
  - Soldaten uit Holland die vochten in Indië.
  - Verzetsstrijders die opkomen voor de arme boeren.
  - Bandieten.

Hoofdstuk Brand

- Bij alle oorlogen zien we dezelfde gruwelijkheden. De meeste slachtoffers vallen onder de gewone mensen. Denk je dat er sinds 1870 iets veranderd is? Geef jouw mening.

Hoofdstuk Bajonet

- Het einde van het verhaal is gruwelijk. Multatuli wilde hiermee laten zien hoe slecht de mensen werden behandeld. Kun je een ander einde aan het verhaal verzinnen? Misschien met een fijner slot? Als je dat wilt, schrijf het dan hieronder op.
